

տութիւնը այս որմանկարներուն : Անոնք չեն կառավարուած ծանրութեան որոշ սկզբունքներով, ինչպէս որ մեր Արեւմտեան աշխարհին մէջ մենք գիտենք : Սովորութիւնները կ'որոշեն անոնց նկարագիրները չափով մը, նշմարելի ձեւաւորման մէջ : Սակայն եւրոպական գծագրութեան ճաշակի հակադրութեան մէջ այս նկարները ինքնարթութիւնն իսկ են : Գիտողը կրնայ տեսնել կերպաւորման որմերուն վրայէն արտաշնչել, իբր թէ հրաշքով մը : Նմանութիւնը որ կը սպառնայ ամպտեւ անոնց հետաքրքրութիւնը, հակակշռեալ է նկարիչին տաղանդով շարժումներու ակնարկութեամբ, հուսկ վերջնական հպում մը տրուած է այս կախարդիչ տե-

Յորգ. Անգլիկերէնէ՝ Յ. Քիւրթսոյ
Wichita, Kansas. (U. S. A.)

սարանին գունատ և ընտիր գոյներու քողով մը որ նետուած է անոր վրայ : Վերնագիրներու կարգին ցուցակին մէջ, Ռուպայարէն առնուած մէկէ աւելի խորագիրներ կան : Կրկին և կրկին, միակ անձ մը արտայայտելու կերպին կամ խմբաւորումի մը յարդարման մէջ, վիպականութեան շեշտ մը կայ հոն : Բայց ոչ կեանքէն՝ ոչ ալ բանաստեղծութենէն է որ իրապէս որմանկարները խօսիլ կ'երեւին : Անոնց որակը պարզապէս շնորհալի բանի մը որակն է, հեշտալից, որ աւելի աչքին կը դիմէ քան թէ մտքին : Մարդկային շահերը հոն են, բայց որմի մը մակերեսին նկարագրաւորեալ գեղեցկութեան ստորադասեալ :

Royal Cortissoz
«New York Herald Tribune»
Sunday, October, 16, 1932

ՆԿԱՐԻՉ ՏԻԿԻՆ ԾԱՂԻԿ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Մեր ազնիւ ընթերցողներուն կը ներկայացնենք հայապատկան իտալուհի նկարիչ Տիկին Ծաղիկ (Fiore) Զաքարեան, ծնեալ Պրուսթին՝ վենետիկցի, որ այս տարի Միլանի մէջ ցուցադրեց հարիւրեակ մը պատկերներ՝ իւզանկար, փայտի, և գծագրութիւններ՝ բնանկար, դիմանկար, անկենդան բնութիւն, սրբազան ու բնական :

Ծաղկատի Տիկինը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ այդ ցուցահանդէսով, և արդէն իր նկարչական տաղանդը արժանաւոր գովեստն առաւ և երթալով կը հռչակուի :

Իր մանուկ հասակէն արդէն ցոյց տուաւ ցայտուն բերում մը նկարչական արուեստին՝ որուն հետեւեցաւ անդիմադիր մղումէ մը շարժած. շուտով ինքզինք կատարելագործեց երեւելի ուսուցչականներու առաջնորդութեան տակ՝ որոնց վերջինը

Ettore Tito, անդամ իտալիոյ Ճեմարանին, որ վենետիոյ Ճեմարանին մէջ որպէս իր լաւագոյն աշակերտունին ունեցաւ Տիկին Զաքարեանը :

Տիկին Զաքարեան երիտասարդ հասակին մէջ այնքան փայլուն կերպով աւարտեց Վենետիոյ նկարչութեան Ճեմարանը՝ որ պետութիւնը վկայականին հետ մրցանակ մ'ալ պարգեւեց անոր արտասահման երթալու — ի փարիզ — ընդհ. զարգացման դիտումով : Վերադարձին նէ շարունակեց իր աշխատութիւնը այդ ճիւղին մէջ միշտ աւելի եռանդուն և զօրեղ գործունէութեամբ, մեծագոյն բաժին մը բերելով իր գործերէն մասնաւորապէս սրբազան արուեստի, որուն կը վկայեն զանազան պատկերները զանազան եկեղեցիներու խորաններուն վրայ և զանազան վանքերու մէջ. գործեր՝ որոնք իրեն յանձնուեցան շնոր-

հիւ իր յաղթանակներուն՝ կատարուած յատուկ մրցանքներուն մէջ :

Միլանի մէջ տուած իր ցուցահանդէսին մէջ կը գտնենք շարք մը գործեր որոնք թոյլ կու տան մեզի մօտէն հետեւիլ ու տեսնել իր արուեստի զարգացումն և ցուցումը, որ «Սյգեկութե» (Vendemmia) զուարթ և ներդաշնակ յօրինումին մէջ (չափ անգամ հրատարակուած մամուլին մէջ) որ կը զուգուի Վենետիկեան դպրոցի աւանդութեան, մինչև իր «Մանկիկա» (Il mio Bambino), որուն արուեստի և յօրինումի նրբերանգներն և ծաւրերը՝ մեծապէս յաջող յայտնապէս ինքնատիպ են :

«Ժպտուն տղայ» (Ragazzo sorridente) դիմանկարին մէջ Տիկ. Զաքարեան իր արուեստագիտական ուժեղ նկարագիրը կը ցուցնէ որուն հետ կատարելապէս և հաւասարակշիռ կը զուգընթանայ յօրինուածքը, մինչ «Ս. Ֆրանչեսկոսի յափըռտակութիւնը» (Estasi di S. Francesco) պատկերին մէջ՝ որ շքանշան ստացած է Աստիգի միջազգային սրբազան արուեստի ցուցահանդէսին մէջ, և «Ջորիի հրաշք»-ին՝ (Miracolo della Mula) կը տեսնենք զմայլանքով խորութիւնը իր կրօնական զգացումին որ կը բխի գէմբերէն և լոյսի ու գոյներու անդորրաւետ շնորհքէն :

«Ս. Մարկոսի հրապարակը» (Piazza S. Marco) գծագրութեան մէջ արուեստագէտը քանի մը սակաւաթիւ և երազ ուրուագծերու մէջ գիտցեր է ցուցադրել շարժուն և կենդանի հանդիսաւորութիւնը աշխարհիս ամէնէն չքնաղ հրապարակին, և ի վերջոյ «Իմ աշակերտունիներս» (Le mie allieve) թափանցիկ արուճանակը՝ իր արուեստի նորագոյն ցոյցը տալէն զատ Տիկին Զաքարեան մեզի կը յիշեցնէ թէ դպրոց մը կը բանայ նկարչութեան՝ որ իսկապէս գնահատելի է :

Հոս կ'ուզէինք քանի մը տող մէջբերել իտալական ընտրելագոյն մամուլէն որ միաձայն գտնուեցաւ իսանդաւառօրէն ճանչնալու և գնահատելու նկարիչ Տիկին Զաքարեանի ձիրքերը :

«Il Popolo d'Italia» 4 Յուն. 1933ին

ի միջի այլոց կը գրէր. «... Յայտնի, մեծարարաւ, և անխախտօրէն տեսական է նկարչունհին մէջ՝ առաջադրութիւնը

Տիկին Ծաղիկ Զաքարեան. — ԱՅԳԵԿՈՒԹ
Vendemmia

Տիկին Ծաղիկ Զաքարեան. — ԺՊՏՈՒՆ ՏՂԱՅ
Ragazzo Sorridente

անձնականութիւն մը շահելու, հեղինակութիւն մը, որ արդէն իր զենիթին է հասած — իր ստացած արուեստի հասունութեան մէջ — ստուարաթուղթի վրայ յօրինած իւղանկարներու ամենավերջինին նմոյշներուն մէջ, նուրբ գծերով, թեթեւ վրձինով, հազիւ ուրուագրուած, ամենա-յաջող տպաւորութեամբ, ինչպէս «Ման-

1933ի թիւով կը հիանայ «յատկապէս փոքրիկ գործերուն վրայ՝ ինչպէս փորձեր, արուճանակներ, կերպարանքի եւ բնական կերպով գծեր՝ ազատ և ինքնարուի ճաշակով, երազ և կենդանի յօրինումով»։ «Il Gazzettino» յետ յօդուածով մը զանիկա ներկայացնելու, 14 Յունուար 1933ին կը հրատարակէ երկար յօդուած

Տիկին Ծաղիկ Զաքարեան. — Մ. ՖՐԱՆՑԻՍԿԱՆՍԻ ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
Estasi di S. Francesco

կիկս», ինչպէս «Կարուակները» (I ciabattini). ինչպէս «Նրբուղի մը ճենովայի մէջ» (Un vico a Genova) և քիչ մը ստորեւ.

«Իր ամբողջութեան մէջ ուրեմն ցուցահանդէս մը որ մեծ շահագրգռութիւն պիտի արթնցնէ, և արուեստագէտ մը՝ որ կը սիրէ խորանալ ու մնալ — ճարտար և վստահ ձեռքով — իր ամէնէն աւելի ծանօթ և հաճելի հայրենակից վեներաբաններուն նկարելու յատուկ եղանակին մէջ»։

«Corriere della Sera» 6 Յունուար

մը՝ նուիրուած այդ ցուցահանդէսին և ի միջի այլոց կ'ըսէ.

«Ծաղիկ Զաքարեան — Պրուսթին նըկարչունհին շուրջ հարիւրեակ մը գործեր կը ներկայացնէ, որոնց իւրաքանչիւրին մէջ կը ցոլանայ բարձր արուեստագէտի իմացում մը, և կը բխի հրապոյր մը որ կը ձգէ և կը համոզէ»։

Վերջապէս Տիկին Զաքարեան պատիւ կը բերէ մեր հայ ազգին՝ որուն յարած և անդամակից եղած ըլլալը իրեն պարծանք կը համարի։

ԽՍԲ.

ԳԱՐՆԱՆ ՄԵՂԵԴԻ

Գարուն եկաւ ու ծաղկեցան դաշտ ու բլուր. իր տաք շունչով ծիծառն օժտեց բոյնն ամայի, եւ դայլայեց երգիքիս տակ՝ երգեր անլուր.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Իր սրբինգով հովիւն անոյշ օրօր երգեց Գառնուկներուն համար սիրուն ու դեռատի. Մըշակն ելաւ, խայտաց սիրով՝ արօրին յեց.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Զեփիւն ահա ծառերուն մէջ եկաւ շրջել Ու ծափ տըւին տերեւ, ճիւղեր ու վարդենի, եւ ըսկըտան սիրահարներ զիրար կանչել.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Մեղմ կարկաչով կեանք ստացան վըտակ, աղբիւր, Սիրուն կոյսեր սափորներուն հետ ծարաւի Հոն դիմեցին և երգեցին քերթուածներ բլուր.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Ու կանգ առաւ ճամբուն վըրայ իր ցուպին հետ Հէք ծերունին իր յոյսերէն վըտարանդի, Ու լիաթոք շրջեց գարուն բուրումնաւէտ

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Գիշերուան մէջ լուսինն հեռուէն լոյս արծաթեց, Ու ծովափին՝ առանց յոյսի և օրօրի՝ Մուրացկաններ քընացուցին թախիծներ մեծ.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Եւ ալիքներ իրարու հետ փոսփրսացին Եւբ լուսնիլոյս և քաղցրաշունչ սահող քամի իրենց վըրայ թեւ թեւի մէջ մեղմ պարեցին.

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

Սիրով արբշիւ, բոյրէն գինով և երջանիկ, Կառ ու ծաղիկ, վըտակ ու սէր, կոյսեր բարի Բընութեան մեծ զարթոնքին հետ ծընան յուշիկ

— Մինչ ես, աւա՛ղ, ոչինչ ըրի։

ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ԵՐԳ

Ես աշխարհ եկայ ու մինչեւ այսօր
Յոգնած ոտքերուս հանգիստ չեմ տըւած.
Սիրոյ ո՛չ մէկ երգ, և ո՛չ մէկ օրօր,
Այլ միշտ փոթորիկ, արիւն և արկած։

Իջեալն հոգւոյ, տաճա՛ր բարութեան
Անարժա՛ն մարմին, և աշխարհ չարիք.
Ես՝ նիւթն հալածող գաղափարի սան՝
Հայրենիք չունիմ, ո՛չ ալ ընտանիք։

Օտար մարդոց մէջ, օտար երկնից տակ
Չեմ գըտած ինչ որ կը սիրէ հոգին.
Գըլուխս չէ հանգած դեռ կուրծքի մը տաք,
Սիրտըս չէ՛ ըմպած վայելքներ խորին։

Ճակտիս վրայ կընճի՛ւ, արիւն սըրտիս մէջ,
Աչքերուս՝ արցունք, և ձիւն գըլխուս վրայ,
Վիրաւոր զինուոր՝ կը կըռուիմ անվերջ
Ու դեռ մարմնիս ծոցն հոգիս կը գողայ։

Իմ ոտքերուս տակ երկի՛րն է խախտած,
Եւ գըլխուս վերեւ երկինք կը հեւայ.
Շուրջըս ամէն ինչ կողոպուտ ու լաց.
Մեծ ողբերգի պէս վերջացող ներկայ։

Մօր մը գոյգ աչքեր, աղբիւր գորովի,
Օրրանիս վըրայ ինծի չեն ժըպտած.
Ու պիտի մեռնիմ յաւէտ ծարաւի
Ջերմ արցունքներու՝ գորս չեմ իմացած։

ՀՐԱ ՔԱԶԱՐԵՆՑ